

Pojava leda na vodotocima u zimskim mesecima na velikim rekama nije novost, niti neuobičajena pojava. Led se javlja uglavnom u dva vida, ledohod i ledostaj. Ledohod je pojava plovećih santi koje slobodno plivaju površinom reka, a veličina ledohoda izražava se u procentima pokrivenosti površine vodnog ogledala. ledene površine prvo se pojavljuju uz obale vodotoka, gde je brzina strujanja, kao i dubina značajno manja i takav led ne smatra se ledostajem, nego priobalnim ledom. Pod dejstvom oscilacija vodostaja, talasa izazvanih vetrom, ili prolaskom plovila koje izaziva talase ili prostim „otkidanjem“ ledenih plača, dolazi do pojeve plovećeg leda ili ledohoda.

Ledostaj je pojava zaustavljanja plovidbe ledenih santi na određenoj deonici vodotoka i potpune pokrivenosti, a karakteristična mesta za pojavu ledostaja su suženja vodotoka i oštrije krivine vodotoka. Zaustavljeni led formira barijeru na koju se „kače“ ploveće ledene ploče, i što je najčešći slučaj, podvlače pod zaustavljene ledene ploče izazivajući povećanje ledenog sloja na profilu vodotoka. To podvlačenje ledenih ploča i njihovo slaganje zove se torlašenje leda. Natporlašeni led povećava svoju debljinu sa svakom novom ledenom pločom - santom koja se za zaustavljeni led kači. Na ovaj način sužava se proticajni profil i izaziva podizanje nivoa vode uzvodno od zaustavljenog leda. Takva mesta na kojima se torlašenjem leda smanjuje proticajni profil vodotoka nazivaju se ledenim čepovima, ili samo čepovima. Upravo ledostaj predstavlja najveću pretnju za pojavu poplava i zbog toga se u posao probijanja ledenih čepova angažuju ledolomci.

Šta se desilo sa flotom ledolomaca u Srbiji? Nekadašnji gigant podunavskog rečnog brodarstva, DP „Herroj Pinki“ iz Novog Sada imao je u svom sastavu tri ledolomca, „Vučevo“, „Čakor“ i „Petrovaradin“, koji su tokom „plovnog“ dela godine služili kao tegljači vučenih sastava (tegljene barže) ili gurači potiskivanih sastava (gurane barže), u zimskom periodu, sa lakoćom su razbijali ledene čepove, pa javnost uglavnom i nije bila upoznata sa ovim nacionalno važnim poslovima. Međutim, u predprivatizacionom periodu, lošim rukovođenjem došlo je do značajnog devastiranja flote ove firme, pa i do potpunog izostanka održavanja ledolomaca. Istraga o zakonitosti poslovanja tadašnjeg „Herroj Pinkija“ više puta je pokretana, pa čak i od strane samih radnika i sindikata firme, ali je završavana tamo gde je i započinjana. U fijkama nekih inspektora MUP-a. Sadašnji vlasnik je Borovica, protiv koga se vode neke istražne i druge radnje, a kupio je „Herroj Pinki“ samo da bi ugasio značajno jeftiniju konkurenciju drumskom saobraćaju.

Kako u „top-šop“ reklamama kažu: „ali ni to nije sve“. Državno i društveno neodgovornom privatizacijom, tim ledolomcima je zadat poslednji udarac, pa sada bespomoćno plutaju privezani uz novosadsku obalu Dunava. Da li je tim ledolomcima došao konačan kraj? Jeste, jer bi ulaganja u njih višestruko prevazišla kupovinu održavanih brodova - ledolomaca.

Dakle, ova tri ledolomca mogu da posluže samo kineskom partneru u Železari Smederevo. Podsećanja radi, angažovani mađarski ledolomci vršnjaci su „Vučeva“ i „Čakora“, ali im je održavanjem, osvežavanjem motora, instalacijom moderne plovidbene opreme, kao i zamenom dotrajalih limova korita broda produžen vek trajanja za više decenija. Cena tako održavanog broda višestruko je niža od izgradnje potpuno novog broda sa istim karakteristikama i gotovo istim vekom trajanja.

Gde je dodatni problem za odbranu od leda i ledenih poplava u Srbiji? Zakonom o plovidbi i lukama na unutrašnjim vodama Republike Srbije praktično je onemogućena povoljna kupovina ledolomaca starosti i klase kao što su, sada angažovani, mađarski ledolomci. Ti brodovi jesu stari, ali su i potpuno ispravni, modernizovani i gotovo savršeni za posao koji obavljaju. Međutim, naši zakoni, za koje Ministarstvo saobraćaja tvrdi da su u potpunosti usklađeni sa zakonodavstvom EU, kažu da su ti brodovi stari da bi se uvezli. U isto vreme, države EU, za male pare kupuju ukrajinske brodove starosti od preko 60 godina, osvežavaju im motore, zamenjuju lim korita broda i bez problema u svojim državama registruju takve brodove. Da li su onda naši Zakoni u skladu sa Zakonima EU, na koje se naši državni velikodostojnici pozivaju? Izgleda da baš i nisu...

Led je na Dunavu ove godine, a možda će ga biti i dogodine. Možda ga neće biti dugi niz godina, ali pravdati poplave i sve druge prirodne katastrofe i pojave hirovima prirode je krajnje neodgovorno. Poplave iz 2014. su protutnjale Srbijom i pored ljudskih žrtava, napravile su i direktni i indirektnu štetu koja se meri stotinama i stotinama miliona evra, a samo dve i po godine posle toga više se o sistemu zaštite od poplava i sistemu rane najave gotovo uopšte ne priča. Da li će se situacija ponoviti i sa ledom i ledenim poplavama, saznaćemo ubrzo, čim se led otopi.

Bogate države Evropske unije nisu bogate zato što njihovi radnici više rade od naših, što leže na dijamantima i zlatu, ili zato što imaju dugu kolonijalnu istoriju obeleženu pljačkanjem i pustošenjem kolonija. One su bogate prvenstveno zbog toga što rade na smanjivanju rizika i prevenciji šteta gde god rizik za nastanak štete uoče.

izvor: zelenastranka.rs